

Imatran seudun ympäristölautakunta

Aika 27.8.2024 klo 15.00 – 17.01

Paikka Kaupungintalo, Imatrankoski (h. 308)

Päätetyt asiat

- Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**
Todettiin kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.
- Pöytäkirjantarkastajan valinta**
Valittiin pöytäkirjantarkastajaksi Janne Lappalainen.
- Lausunto Fortum Power and Heat Oy:n Tainionkosken vesivoimalaitoksen vesitalousluvan selventäminen**
Imatran seudun ympäristölautakunta päätti antaa seuraavan lausunnon Fortum Power and Heat Oy:n vesilain 19 luvun 16 §:n mukaisesta hakemuksesta (diaarinumero ESAVI/49350/2023) Tainionkosken vesivoimalaitoksen vesitalousluvan selventämiseksi:

Imatran seudun ympäristölautakunta edustaa Imatran ympäristönsuojeluviranomaista ja vesilain valvontaviranomaista. Vesilain yleisenä valvontaviranomaisena se katsoo, että vaikka tuntikohtaista lyhytaikaissäätöä ei ole aukikirjoitettu lupamääräyksiin, voimalaitos on asiakirjojen mukaan käytännössä tehnyt tuntikohtaista lyhytaikaissäätöä pitkään, ainakin 1970-luvulta alkaen. Laajemmin lyhytaikaissäätelyä on tehty vuodesta 1989 lähtien Tainion kosken voimalaitoksen neljännen turbiinin valmistuttua. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja sitä edeltäneet valtion vesilain valvontaviranomaiset ovat valvoneet ja ohjeistaneet laitoksen toimintaa sen vesiluvan ja myös Saimaan juoksuusäännön mukaisesti. Fortum laatii tunneittaisen juoksuus suunnitelman, jonka se toimittaa Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle ja Venäjän vesivoimayhtiölle. Näin ollen Kaakkois-Suomen ELY-keskus on valvonnassaan hyväksynyt viikoittaisen ja tunneittaisen säädön.

Juoksuudesta ei voida kuitenkaan muuttaa yksipuolisesti vain Tainionkosken voimalaitoksella, koska Tainionkosken ja Imatrankosken juoksuus tehdään nykyisin samassa tahdissa, jolloin vedenkorkeuden vaihtelu voidaan pitää pienempänä ja minimoida mahdolliset haitalliset vaikutukset kalojen poikastuotantoalueisiin.

Lyhytaikaissäätö ei ole ongelmatonta; sen merkittävimmät ympäristövaikutukset kohdistuvat kalastoon. Lyhytaikaissäätelylle tulee olla sen haittavaikutusten estämiseksi selkeät raja-arvot sekä pinnankorkeuden että

virtausnopeuden osalta. Alueen teollisuuden toteuttamien ympäristönsuojelutoimien myötä Vuoksen vedenlaatu on viime vuosikymmeninä parantunut oleellisesti ja luonut suotuiset olot kalaston elpymiselle. Tätä positiivista kehitystä tulee edelleen tukea. Vuoksessa on aikoinaan ollut pelkästään Imatran alueella 10 luonnonvaraista koskea ja se on ollut merkittävä lohijoki. Nykyisin koskien sijaan Vuoksessa on kaksi voimalaitosta, jotka kummatkin omistaa Fortum Power and Heat Oy. Imatrankosken voimalaitos on Suomen suurin vesivoimalaitos (192 MW, 950 m³ /s), Tainionkoski noin 15. suurin (68 MW, 950 m³ /s).

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen Vuoksessa tekemien tutkimusten mukaan lyhytaikaissäätöön liittyvien virtaaman muutosten tulisi olla hitaita, kahdessa tunnissa enintään 100 m³ /s, jotta kaloilla olisi aikaa sopeutua muuttuvaan virtausilanteeseen. Erityisesti voimakkaiden virtausmuutosten on todettu olevan hyvin haitallisia lohikalajien kudun ja poikastuotannon onnistumiselle Vuoksessa. Minimijuoksutusta Tainionkosken voimalaitoksella ei myöskään saisi laskea alle 550 m³ /s.

Kompensaation ajantasaistaminen:

Nykyisessä Tainionkosken luvassa on kalaistutusvelvoite ja velvoite suorittaa rahalliselta arvoltaan vastaava määrä muita kalatalousviranomaisen hyväksymiä toimenpiteitä. Mikäli kompensatiovaatimuksen ajantasaistaminen voidaan sisällyttää Etelä-Suomen aluehallintovirastossa ratkaistavana olevaan lupamääräyksen selventämispäätökseen, ympäristölautakunta katsoo, että Fortum Power and Heat Oy:lle tulisi harkita määrättäväksi korvaustoimenpiteet pohjautuen selvityksiin Vuoksen kalataloudelle aiheutuneista todellisista vahingoista.

Luonnonvarakeskuksen 37/2022 julkaisussa on ehdotettu Tainionkosken voimalaitosyhtiölle suositeltuja kompensatiotoimenpiteitä: vanhan koskiuoman vesittäminen, ohitusuoman rakentaminen ja pääuoman kunnostaminen lohikalajien lisääntymiselle sopivaksi voimalaitoksen yläpuolella. Ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaan suurissa joissa 2–3 % keskivirtaamasta vuosikeskiarvona laskettuna kalankulkuväyliin käytettynä ei aiheuta merkittävää haittaa voimataloudelle, vaikka toimivuuden parantamiseksi olisi lievennettävä lyhytaikaissäätöä (YM, 2021, vesienhoidon ja merenhoidon suunnitteluoppaat 2022–2027).

Kompensaation ajantasaistaminen voitaisiin mahdollisesti sisällyttää luvan selventämispäätökseen tarkentamalla kalastonhoitotoimia koskevaa lupamääräystä 6 Vuoksen vesiympäristön nykytilaa vastaavaksi, tai se tulisi käsitellä uutena luvan muutosasiana. Koska vesitalouslupa on nyt useassa eri päätöksessä, lupaa olisi hyvä selventää myös siten, että se koottaisiin nyt yhteen asiakirjaan selventämispäätöksessä.

4 Lausunto Särkijärven aurinkovoimalan osayleiskaavaluonnoksesta, Ruokolahti

Imatran seudun ympäristölautakunta Ruokolahden kunnan terveyden- ja ympäristönsuojeluviranomaisena päätti antaa Särkijärven aurinkovoimalan osayleiskaavaluonnoksesta seuraavan lausunnon:

Talouss metsän muuttaminen aurinkovoimala-alueeksi vähentää alueen kasvillisuuden ja maaperän hiilensidontaa. Tämän vaikutuksen merkittävyyden arvioimiseksi tulisi hankkeesta tehdä hiilitaselaskelma. Ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaan aurinkovoimarakentamista tulee ohjata rakennettuun ympäristöön, turvetuotannosta vapautuneille alueille ja joutomaille pyrkien välttämään tuotannossa olevien peltojen ja metsämaan merkittävä käyttö aurinkovoimaan.

Mikäli kaava-alueelle aiotaan sijoittaa aurinkopaneelien oheislaitteita (esim. muuntamot), tulee kaavaselostukseen lisätä tiedot niiden määrästä, niiden sisältämistä ympäristölle vaarallisista aineista sekä varautumisesta ympäristövahinkoihin (esim. tulipalo, ilkivalta).

Kaavaan tulee lisätä tiedot aurinkovoimala-alueen mahdollisesta aitaamisesta. Aitarakenteiden maisema-, ympäristö- ja muut vaikutukset tulee selvittää huomioiden erityisesti aitaamisen vaikutus alueen eläimistöön ja alueen virkistyskäyttöön.

Kaavaselostukseen tulisi lisätä myös selvitys aurinkopaneelien heijastusvaikutuksesta linnuille ja mahdolliset sen haitallisuutta vähentävät toimenpiteet. Aurinkopaneelien heijastus voi aiheuttaa ”järviefektin” (lake effect). Järviefekti tarkoittaa sitä, että muuttavat vesilinnut näkevät heijastuman järvenpintana, jonne ne pyrkivät laskeutumaan. Linnut voivat laskeutuessaan loukkaantua, ja lisäksi jotkut lajit eivät pääse takaisin lentoon ilman vesialuetta.

Tekeillä olevan luontoselvityksen tarkennuksen ja kirjoverkkoperhosselvityksen tulokset tulee huomioida kaavaehdotuksessa. Merkittävät luontotyypit sekä suojeltavien kasvien ja eläinten elinympäristöt tulee jättää rakentamisen ulkopuolelle.

Aurinkovoimala-alueelta tulevat hulevedet tulee käsitellä ennen niiden johtamista vesistöihin siten, ettei niistä aiheudu vesistöjen vedenlaadun heikkenemistä tai eroosiota. Hulevesien käsittelyllä tulee olla Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen, Imatran seudun ympäristötoimen ja Ruokolahden kunnan rakennusvalvonnan hyväksyntä ennen sen toteuttamista.

5 Imatran seudun ympäristölautakunnan talouden toteutuma 01 – 07/2024

Merkittiin tiedoksi.

- 6 **Tiedoksiannot**
Merkittiin tiedoksi.
- 7 **Viranhaltijapäätökset**
Imatran seudun ympäristölautakunta päätti merkitä viranhaltijapäätöksen tiedoksi todeten, ettei lautakunta käytä otto-oikeuttaan.

Lisätietoja Imatran seudun ympäristölautakunnan päätöksistä antavat puheenjohtajisto:

Puheenjohtaja Tuija Kuikka, puh. 040 744 8725

Varapuheenjohtaja, Teemu Europaeus, puh. 050 591 9603

Lisäksi lisätietoja päätöksistä antavat kunkin asian valmistelija sekä ympäristöpäällikkö

Ympäristöpäällikkö, Sanna Hämäläinen, puh. 020 617 1034